

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Piotr Mirek

w sprawie **K.D.**

oskarżonego o przestępstwa z art. 190a § 1 k.k. i inne

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2026 r. w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 539e § 1 k.p.k.

skargi prokuratora skierowanej na niekorzyść oskarżonego na wyrok kasatoryjny Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 3 listopada 2025 r., sygn. IV Ka 734/25, uchylający wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa - Krowodrzy w Krakowie z dnia 5 lutego 2025 r., sygn. akt II K 1573/23/K,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Tomasz Artymiuk

Marek Pietruszyński

Piotr Mirek

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krakowie, wyrokiem z dnia 3 listopada 2025 r., sygn. IV Ka 734/25, wydanym na skutek apelacji obrońcy, uchylił wyrok Sądu Rejonowego dla

Krakowa - Krowodrzy w Krakowie z dnia 5 lutego 2025 r. sygn. akt II K 1573/23/K – skazujący K.D. za przestępstwa: 1) z art. 190a § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.; 2) z art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii; 3) z art. 190 § 1 k.k. na karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności i 2 lat ograniczenia wolności polegającą na potrącaniu 20% wynagrodzenia za pracę – przekazując sprawę oskarżonego Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Ze skargą na wyrok kasatoryjny skierowaną na niekorzyść oskarżonego wystąpił prokurator. Skarżący zarzucił rażące naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. poprzez wadliwe ustalenie, że w sprawie koniecznym jest przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości – w sytuacji gdy takiej potrzeby nie ma, a ewentualne czynności dowodowe można było przeprowadzić bez zbędnej zwłoki w ramach postępowania odwoławczego.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na skargę pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej wniósł o jej uwzględnienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga prokuratora okazała się uzasadniona.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że aktualnie obowiązujące przepisy procedury karnej (art. 437 § 1 i 2 k.p.k.) ustanawiają regułę, że sąd odwoławczy, po rozpoznaniu sprawy wydaje orzeczenie merytoryczne (utrzymujące w mocy zaskarżone orzeczenie lub zmieniające zaskarżone orzeczenie), a nie orzeczenie kasatoryjne (uchylające zaskarżone orzeczenie i przekazujące sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania). Możliwość wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia o charakterze kasatoryjnym stanowi wyjątek, uzasadniony bądź procesowymi ograniczeniami swobody orzekania sądu odwoławczego, bądź też zaistnieniem takich rażących uchybień w procedowaniu sądu pierwszej instancji, które wręcz dyskwalifikują postępowanie przed sądem *a quo* jako podstawy rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19, OSNKW 2019, z. 6, poz. 31).

Z powyższymi uregulowaniami koresponduje również przepis art. 452 § 2 k.p.k. wprowadzający zasadę, że sąd odwoławczy sam przeprowadza dowody, nie uchyla zaś – w celu ich przeprowadzenia – zaskarżonego wyroku przekazując sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (zob. D. Świecki, *Postępowanie odwoławcze w sprawach karnych. Komentarz i orzecznictwo*. Warszawa 2018, s. 348; wyroki Sądu Najwyższego m.in.: z 20.12.2018 r., IV KS 29/18; z 4.07.2019 r., V KS 18/19).

Takie ukształtowanie pozycji i zadań sądu odwoławczego powiązane z przyznaniem mu szerokich uprawnień w sferze postępowania dowodowego uzasadnione było potrzebą ograniczenia liczby wyroków kasatoryjnych do tych sytuacji, w których przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *meriti* było niezbędne dla realizacji celów postępowania karnego (por. również postanowienie SN z 26.01.2021 r., IV KS 1/21).

Analiza materiałów postępowania upoważnia do uznania, że w przedmiotowej sprawie nie zmaterializowała się – przyjęta przez Sąd odwoławczy – przesłanka wyroku kasatoryjnego, w postaci konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości (art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k.).

Wyjaśniając zakres przedmiotowy tego powodu uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, Sąd Najwyższy przyjął, że ww. przesłanka zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji (zob. uchwałę SN z 22.05.2019 r., I KZP 3/19, OSNKW 2019, nr 6, poz. 31).

W niniejszej sprawie, w ocenie Sądu odwoławczego, niezasadne było zastosowanie przez Sąd Rejonowy art. 388 k.p.k. i ograniczenie przewodu sądowego po tym, jak oskarżony na siódmej z kolei rozprawie - w dniu 3 lutego 2025 roku - oświadczył, że nie kwestionuje zarzutów aktu oskarżenia. Zdaniem Sądu Okręgowego w sytuacji, w której K.D. w toku postępowania przygotowawczego składał odczytane na rozprawie wyjaśnienia, w których kwestionował swoje

sprawstwo, tego rodzaju oświadczenie nie pozwalało Sądowi pierwszej instancji na ograniczenie przewodu sądowego na podstawie art. 388 k.p.k., przepis ten bowiem wymaga, by „wyjaśnienia oskarżonego nie budziły wątpliwości”. W ocenie Sądu Okręgowego poprzestanie przez Sąd Rejonowy na deklaracji złożonej przez oskarżonego w dniu 3 lutego 2025 roku i przyjęcie na jej podstawie, iż jego wyjaśnienia nie budziły wątpliwości, było sprzeczne z podstawowymi zasadami procedowania. Dlatego Sąd odwoławczy skonkludował, że zaskarżony apelacją wyrok Sądu Rejonowego należy uchylić „celem ponownego postępowania dowodowego w całości i dokonania swobodnej, a nie dowolnej oceny materiału dowodowego”.

Ocena Sądu odwoławczego stanowiąca podstawę rozstrzygnięcia o charakterze kasatoryjnym, okazała się nietrafna.

Wykorzystanie w niniejszej sprawie instytucji przewidzianej w art. 388 § 1 k.p.k. nastąpiło z inicjatywy obrońcy oskarżonego, na wyraźny jego wniosek odnotowany w protokole rozprawy z dnia 3 lutego 2025 roku. Co więcej, wymieniony zaproponował wymierzenie oskarżonemu określonych kar i środków karnych, w takim samym kształcie, jakie zostały ostatecznie orzeczone. Oskarżony, obecny na tej rozprawie, poparł wnioski obrońcy i kategorycznie oświadczył, że nie kwestionuje zarzutów aktu oskarżenia. W dalszej kolejności wymienieni na pytanie sądu oświadczyli wreszcie, że nie wnoszą o uzupełnienie postępowania dowodowego. Zgromadzony do momentu wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem materiał dowodowy był obszerny i obejmował zarówno przesłuchanie najistotniejszego świadka tj. pokrzywdzonej N.O., jak również dalszy – osobowy i nieosobowy materiał dowodowy zgromadzony na etapie postępowania przygotowawczego, obejmujący – obok wyjaśnień K.D. – także zeznania G.K., M.W., M.S. III, R.O., P.O., D.K., P.Ł., wydruki wiadomości tekstowych, raport z interwencji policyjnych, dokumenty zawierające dane telekomunikacyjne, opinie biegłych: z zakresu informatyki, psychologiczne i sądowo-psychiatryczną oraz nagrania rozmów i protokoły ich oględzin.

Dowody te zostały w przewidziany prawem sposób zaliczone w poczet materiału dowodowego i w znacznym stopniu na dowodach tych opierała się

podstawa faktyczna wyroku pierwszoinstancyjnego, uznającego oskarżonego za winnego zarzucanych mu przestępstw.

O ile Sąd Najwyższy nie może na etapie postępowania skargowego badać ziszczenia się w sprawie przesłanek warunkujących częściowe postępowanie dowodowe, o których mowa w art. 388 k.p.k., albowiem przepis ten nie wchodzi w zakres podstaw przedmiotowych skargi na wyrok kasatoryjny, to analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w kontekście zaawansowania procesu jego gromadzenia, jednoznacznie podważa konkluzję Sądu odwoławczego, jakoby w sprawie zachodziła konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości.

Jeżeli Sąd Okręgowy uznał, że oświadczenie złożone na rozprawie głównej w dniu 3 lutego 2025 r., w którym oskarżony ograniczył się do krótkiego stwierdzenia, że nie kwestionuje treści zarzutów, było zbyt lakoniczne i konieczne było szczegółowe przesłuchanie K.D. na wszystkie okoliczności dotyczące zarzucanych mu czynów, to nic nie stało na przeszkodzie, by tego rodzaju wyjaśnienia uzupełniające samodzielnie odebrał od oskarżonego w toku rozprawy odwoławczej w dniu 3 listopada 2025 roku, tym bardziej, że oskarżony stawiał się na nią osobiście. Nawet, gdyby oskarżony nie zdecydował się na złożenie wyjaśnień, to obowiązek uzupełnienia zgromadzonego materiału dowodowego, ciążył wówczas na Sądzie Okręgowym także wówczas, jeśliby miało to wiązać się z koniecznością bezpośredniego przesłuchania świadków, których protokoły przesłuchania zostały przez Sąd Rejonowy ujawnione.

Sąd Najwyższy podkreśla, że obowiązujący apelacyjny model postępowania i szerokie uprawnienia w zakresie merytorycznego orzekania przez Sąd odwoławczy powodują, że to ten Sąd jest obowiązany w pierwszej kolejności do konwalidacji ewentualnych uchybień postępowania pierwszoinstancyjnego, w zakresie niedostatków materiału dowodowego. Kryteriom ustawowym, ściśle i wąsko określającym przesłanki orzeczenia kasatoryjnego, nie sposób przeciwstawiać samej tylko obszerności, a przez to również czasochłonności postępowania odwoławczego, tym bardziej, że w niniejszej sprawie kryteria te mogą mieć charakter czysto teoretyczny, albowiem nie doszło nawet do próby uzyskania od oskarżonego

stosownych wyjaśnień uzupełniających, mogących rzeczywiście uzasadniać ograniczenie przez Sąd Rejonowy postępowania dowodowego z mocy art. 388 k.p.k.

Stwierdzenie, że w sprawie doszło do naruszenia podniesionego w skardze przepisu art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. nakazywało jej uwzględnienie, co skutkować musiało uchYLENIEM zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego i przekazaniem sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd ten będzie miał na uwadze powyższe zapatrywania Sądu Najwyższego.

Z tych wszystkich względów należało orzec jak w części dyspozytywnej wyroku.

Tomasz Artymiuk

Marek Pietruszyński

Piotr Mirek

[WB]

[a.ł.]